

LIETUVOS MOKSLO TARYBA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 3, 01103 Vilnius, tel. (+370) 670 32435, el. p. info@lmt.lt

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188716281

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai

2022-10- Nr. 4S-

I 2022-10-03 Nr. SR-3724

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO DERINIMO

Lietuvos mokslo taryba (toliau – Taryba), susipažinusi su pateiktu derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 1 d. nutarimo Nr. 149 „Dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“ pakeitimo“ projektu (teisės akto projekto Nr. Teisės aktų informacinėje sistemoje – 22-13399) (toliau – Projektas), teikia pastabas ir pasiūlymus pagal Lietuvos mokslo tarybos kompetenciją. Atkreipiame dėmesį, kad 2022 m. gegužės 19 d. raštu Nr. 4S-650 „Dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo pakeitimo ir papildymo“ Taryba buvo pateikusi dėl koleginių ir trumposios pakopos studijų programų vykdymo universitete kritišką poziciją. Dabar pastabos ir siūlymai teikiami atsižvelgiant į esamą reglamentavimą ir Projektą.

I. Pastabos dėl Teisinio reguliavimo poveikio pažymos (toliau – Pažyma):

- Pažymoje nurodoma, kad „Nutarimo projekto įgyvendinimas tiesioginio / ilgalaikio poveikio administracinei naštai neturės. Valstybinių aukštųjų mokyklų reorganizavimo tvarkos apraše nustatyta, kad reorganizavimo dokumentus rengia aukštosios mokyklos, šių dokumentų svarstymą ir pateikimą Vyriausybei bei Seimui įgyvendina Švietimo, mokslo ir sporto ministerija“, tačiau Reorganizavimo apraše (II.15) nustatyta, kad pati „Ministerija, įgyvendindama Plano nuostatas ir įtraukdama reorganizavime dalyvaujančių ir reorganizuojamų įstaigų valdymo organus, parengia atitinkamai Seimo ir (ar) Vyriausybės nutarimo dėl pritarimo reorganizuoti aukštąsias mokyklas projektą, kuriame turi būti Mokslo ir studijų įstatymo 38 straipsnio 5 dalyje nurodyti dalykai“. Taigi Pažymoje ir Reorganizavimo apraše nurodyti faktai prieštarauja vieni kitiems.
- Taip pat atkreipiame dėmesį, kad Pažyma iš esmės neatlieka savo funkcijos, nes tik atkartoja teisės aktų projektų tekstą, pakeičiant šriftą.

II. Pastabos dėl „Valstybinių aukštųjų mokyklų reorganizavimo tvarkos aprašo“ (toliau – Reorganizavimo aprašas):

- I.4 nurodyti teisės aktai (kolegijų ir universitetų tinklo optimizavimo planai) neturi aiškaus teisinio reguliavimo (t. y., neaišku, kokios yra planų rengimo procedūros, ar gali reorganizacijos iniciatyva kilti iš pačių institucijų, kt.). Siekiant teisinio reguliavimo aiškumo ir skaidrumo, aukštosioms mokykloms bei visuomenei turi būti pateiktas pilnas teisės aktų paketas.
- II.6.2 nurodoma, kad reorganizacija gali būti vykdoma skaidymo arba jungimo būdu, todėl sprendime dėl reorganizavimo turėtų būti pateikiama informacija, kaip jis vykdomas –

Lietuvos
mokslo
taryba

jungimo ar skaidymo būdu. Atitinkamai, jei jungimo būdu – prijungiamos ar sujungiamos institucijos, o jei skaidymo būdu – išdalijamos ar padalijamos institucijos.

- II.7 nurodoma, kad „Ministerija gavusi Aprašo 6 punkte nurodytus dokumentus per 10 darbo dienų nuo dokumentų gavimo dienos sudaro komisiją pateiktiems dokumentams nagrinėti (toliau – Komisija). Komisijos darbas organizuojamas pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro tvirtinamą Komisijos darbo reglamentą“. Tačiau visiškai neatskleidžiama, kokia tokios komisijos prigimtis. Panašu, kad tai bus žinybinė komisija, bet taip pat pastebima, kad gali prireikti „papildomų kompetencijų“. Siūlytume iš anksto apgalvoti, kas turėtų sudaryti tokią komisiją ir įtvirtinti jos formavimo principus.
- II.11 punkto formuluotėje skliausteliuose yra nurodyta „(jei Planas – patvirtintas)“. Tačiau lieka neaišku, ar gali vykti kokie nors reorganizacijos procesai be patvirtinto Plano? Pavyzdžiui, ar aukštosios mokyklos turėtų teisę teikti siūlymus dėl reorganizavimo savo iniciatyva, ne pagal Planą?
- II.15 punktas, nors ir seka MSĮ 38 straipsnio nuostatomis, yra dviprasmiškas: galima suprasti, kad, jeigu aukštoji mokykla nepateikia savanoriškų iniciatyvų dėl reorganizavimo pagal patvirtintą Planą, tai padaro pati Ministerija (t. y., iš esmės privalo „savanoriškai“ įgyvendinti Planą, kurio sudarymo ir patvirtinimo tvarka nėra aiški; aukštosios mokyklos turi teisę Planui nepritari). Atkreiptinas dėmesys į MSĮ nuostatą, kad reorganizacija turėtų būti vykdoma „įvertinus universiteto tarybos ir senato nuomonę“ (atitinkamai kolegijų atveju – „kolegijos tarybos ir akademinės tarybos nuomonę“). Šiuo atveju yra nurodoma „įtraukdama reorganizavime dalyvaujančių ir reorganizuojamų įstaigų valdymo organus“, o tai yra daugiau, nei numatyta MSĮ 38 str. Abejotina, kad tokia „savanoriškai – priverstinai“ schema efektyviai veiktų praktikoje.

III. Pastabos dėl „Koleginių ir trumposios pakopos studijų programų vykdymo universitete tvarkos aprašo“ (toliau – Studijų vykdymo aprašas):

- Atkreipiamė dėmesį, kad Lietuvos mokslo taryba yra pasisakiusi dėl tokio reglamentavimo ydingumo: šis pokytis neprisideda prie aukštojo mokslo studijų kokybės, patikimumo ir prestižo visuomenėje, darbo rinkoje bei prieštarauja Bolonijos proceso direktyvoms dėl lengvai suprantamų ir palyginamų įgyjamų kvalifikacijų, aukštojo mokslo pakopų ir laipsnių sistemos, mobilumo, mokymosi visą gyvenimą principų įgyvendinimo, taip pat studentų akademinio judumo.
- Tačiau, jei įstatymo leidėjas vis dėlto įteisino šią nuostatą, siūlome kolegines studijų programas universitetuose vykdyti tik Ministerijos iniciatyva ir tik ribotą laiką (pavyzdžiui, pereinamuoju laikotarpiu, kol vyksta kolegijos prijungimo prie universiteto procesas, kol studijų programas baigs priimti studentai ar panašiais atvejais).
- Lietuvos mokslo taryba gali pateikti duomenis apie mokslo ir studijų institucijos vykdomos mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos bei meno veiklos kokybę, tačiau tai būtų perteklinis veiksmas: veikia tik akredituoti universitetai, jie vykdo akredituotas studijų programas, kurioms yra keliami aukštesni reikalavimai, nei koleginiams studijoms.
- Bet kokių atveju, trumpąsias studijas turėtų vykdyti tik kolegijos, nes jų vykdymui mokslinė veikla nėra reikalinga: MSĮ 52 str. numatyta, kad „Trumposios pakopos studijos grindžiamos profesine praktika. Asmenims, baigusiems trumposios pakopos studijas, suteikiama kvalifikacija, suteikianti teisę užsiimti profesine veikla ir (arba) tęsti studijas pagal pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų programas.“
- Numatant trumpųjų (ir apskirtai koleginių) studijų vykdymą universitetuose, bus atvirkštinis efektas, nei surašyta argumentacijoje: universitetai yra „nuleidžiami“ į žemesnį lygį, o ne „pakeliamos“ kolegijos. Universitetams perimant kai kurias kolegijų

funkcijas yra sprendžiama tik studentų skaičiaus užsitikrinimo problema universitetuose, bet ne mokslo kokybės klausimai ar specializuotų studijų konsolidavimas.

- Apskirtai, Lietuvoje turėtų likti dvinarė – universitetinių ir koleginių – aukštojo mokslo studijų sistema, kurių studijų programų reikalavimams keliama atitinkami kriterijai. Per pastaruosius 20 metų kolegijos ir universitetai išsigrynino savo programas ir jų pasiūlą, tad siūlomi pokyčiai neturi racionalių argumentų, o jų ilgalaikis poveikis Lietuvos aukštojo mokslo sistemai lieka neįvertintas.

Be pateiktų pastabų atkreiptinas dėmesys ir į Projekte pateiktuose aprašuose vartojamos terminijos dermę. Valstybinių aukštųjų mokyklų reorganizavimo tvarkos apraše vartojamos vienos sąvokos (trumposios, pirmosios, antrosios pakopų koleginių studijų programos, kitur – koleginių ir trumposios pakopos studijų programos), o Koleginių ir trumposios pakopos studijų programų vykdymo universitete tvarkos apraše – kitos (koleginių ir trumposios pakopos studijų programos, kitur – koleginių pirmosios, antrosios studijų pakopų, trumposios pakopos, įvedant nevartotiną trumpinį – koleginės / trumposios pakopos studijų programos). Vartojamas sąvokas abiejuose teisės aktuose siūloma suvienodinti: trumposios pakopos, koleginių pirmosios, antrosios studijų pakopų studijų programos, o kaip trumpinys – trumposios pakopos ir koleginių studijų programos, o nurodant atskirai apie jas – trumposios pakopos studijų programos ir koleginių studijų programos.

Pirmininkas

Romas Baronas

Daiva Karužaitė, tel. (+370) 676 41758, el. p. daiva.karuzaitė@lmt.lt